
ÅRSMELDING FOR NASJONALMUSEET 2016

NASJONALMUSEET

UTSTILLINGSPROGRAM 2016

UTSTILLINGER I OSLO

NASJONALGALLERIET

Avtrykk. Tresnitt fra fem århundrer
6. nov 2015 – 24. jan 2016

Langs kysten.
Gude og hans elever omkring 1870
19. feb 2016 – 8. mai 2016

Japanomania i Norden 1875–1918
17. juni 2016 – 16. oktober 2016

Under lupen: Gustave Courbet
18. november 2016 – 5. februar 2017

Livets dans.
Samlingen fra antikken til 1950
Fast

MUSEET FOR SAMTIDSKUNST

Fattig kunst – rik arv. Arte povera og
parallele praksiser 1968–2015
13. mars 2015 – 14. aug 2016

Fiona Tan. Tidens Geografi
25. sept 2015 – 31. jan 2016

Anna-Eva Bergmann. Grafisk univers
13. nov 2015 – 14. aug 2016

Stille revolt. Norsk prosess- og
konseptkunst på 70- og 80-tallet
4. mars 2016 – 18. sept 2016

Norsk natur. Toril Johannessen
og Tue Greenfort
16. sept 2016 – 15. jan 2017

Like før. Sidsel Paaske (1937–1980)
21. okt 2016 – 26. feb 2017

Louise Bourgeois: Celle VIII
Fast

Per Inge Bjørlo. Indre rom V. Målet
Fast

Ilya Kabakov. Sjøppelmannen
Fast

KUNSTINDUSTRIMUSEET

Ekstrem Ekstrøm.
Møbel- og industrideign
12. feb 2016 – 8. mai 2016

Japanomania i Norden
17. juni 2016 – 16. oktober 2016

Stil 1100–1905
Fast

Design og kunsthåndverk 1905–2005
Fast

Draktgalleriene
Fast

NASJONALMUSEET – ARKITEKTUR

Arkitekturstriper
9. okt 2015 – 28. feb 2016

En ny stortingsbygning.
Konkurranse og debatt 1836–1866
11. mars 2016 – 29. mai 2016

Arkitekt Lars Backer.
En pioner i norsk funksjonalisme
1. april 2016 – 14. august 2016

Lås opp! Norges bank 200 år
19. juni 2016 – 30. desember 2016

Oslo arkitekturtriennale.
Etter tilhørighet. Om å komme til
9. september 2016 – 27. november 2016

Pepperkakebakekonkurranse 2016
9. desember 2016 – 8. januar 2017

Byggekunst.
Arkitektursamlingen fra 1830 til i dag
Fast

VILLA STENERSEN

Villa Tugendhat
5. feb 2016 – 24. apr 2016

UTSTILLINGER I UTLANDET

Arkitekturbienalen i Venezia 2016:
«In Therapy. Nordic Countries Face
to Face»
Den nordiske paviljongen – Venezia
28. mai 2016 – 27. november 2016

Forms of Freedom. African
Independence and Nordic Models
Nairobi National Museum, Kenya
3. november 2016 – 1. februar 2017

SNØHETTA.
Architecture – Landscape – Interior
Saudi Arabia, Riyadh, Prince Sultan
University
2. desember 2016 – 27. desember 2016

GALLERIUTSTILLINGER PÅ TURNÉ

Under 40. Ung norsk arkitektur

Dysthe Design. Vær så god, sitt!

Aase Texmon Rygh. Evighetens form

I Nasjonalmuseets blindsone

Makt og Magi. Snorre og Ringenes Herre

SKOLEUTSTILLINGER PÅ TURNÉ

Avtrykk

Øyne så store som tinntallerkener

Alle komponerer!

Byplansjefene

Pentaheks

Eventyrskatten

Broer

Laget i verden

Konge uten krone

Ukens kunstverk

Få øye på Munch

BESØKSTALL 2011–16

Visningsteder	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	699 607	625 455	696 252	577 984	602 546	652 338
Nasjonalgalleriet	418 136	370 612	451 551	325 726	370 116	436 495
Museet for samtidskunst	43 764	41 466	42 547	43 769	37 017	45 810
Kunstindustrimuseet	29 651	59 741	30 850	37 095	38 570	47 529
Nasjonalmuseet – Arkitektur	52 819	41 271	39 671	34 782	38 324	37 473
Landsdekkende program	155 237	112 365	131 633	136 612	115 729	66 335 *
Villa Stenersen					2 790	4 246
Mellomstasjonen						14 450

2012: Endret tellemetode på Nasjonalgalleriet
Tall fra 2012 og bakover er ca. 20 % for høye.

*Nedgang i besøkstall resultat av planlagt reduksjon av antall vandreutstillinger i flytteperioden.

STYRELEDERENS FORORD

Det er med et visst vemod at jeg trer av som styreleder i Nasjonalmuseet ved utgangen av 2016, etter den åtte års begrensning som vedtektene legger til grunn.

Det har vært noen enestående og fruktbare år. Det styret som tiltrådte mot slutten av 2008, overtok ansvaret for en organisasjon som hadde vært gjennom store endringer, og som vi visste måtte gjennom flere. Det forelå et prinsippvedtak om et byggeprosjekt på Vestbanetomten etter at alternativer på Tullinløkka hadde havarert i flere omganger.

Det er med stolthet at vi har kunnet se hvordan Nasjonalmuseet har utviklet seg i disse årene, hvordan fagligheten er styrket og utstillingene har markert seg positivt, enten de har vært publikumsmagneter eller smale mønstringer. I tillegg har både vi i styret og museets administrasjon vært meget involvert i det fremtidige museet – fra juryarbeid i arkitektkonkurransen og politisk forankring, til samarbeid med Statsbygg om oppfølging av selve bygget og det som vil befinne seg inne i bygget.

Vi ser frem til å se resultatene av dette arbeidet når museet åpner og ønsker det nye styret lykke til!

En takk til styrets medlemmer for et flott samarbeid, og til museets ansatte for et grundig, kompetent og givende fellesskap.

Svein Aaser
Svein Aaser
Styreleder

DIREKTØRENS FORORD

Året 2016 var et av de beste årene i Nasjonalmuseet noensinne, med rekordbesøk, rekordsalg i butikkene og høyt aktivitetsnivå generelt.

Like viktig som disse ytre faktorene har vært den kritiske anerkjennelsen av våre suksesser, ikke minst av utstillingene, som er det mest synlige utad. Blant tilbakemeldingene jeg har fått, både på Japanomania og andre svært vellykkede utstillingsprosjekter de siste årene, er at involveringen av en bredere faglighet kommer tydelig til syne og gir en ny fylde i opplevelsen. Dette legger både publikum og kritikere merke til.

Det gjelder både fremragende kuratering, nye formidlingsgrep, bruk av film og video – og ikke minst den vellykkede balansen mellom alle disse elementene. Andre eksempler fra virksomheten vår, hvor vi allerede har oppnådd store resultater, er vår satsning på digitalisering. For eksempel har det nye samlingsøket vakt stor oppmerksomhet også utenfor landets grenser.

Svært mye godt arbeid gjøres også innenfor områder som administrasjon og samlingsforvaltning, uten at det umiddelbart er så synlig utad. For forvaltningen av samlingen gir flytteprosessen en mulighet til å utvikle prosesser og systemer på et svært høyt profesjonelt nivå.

Dette året har vært det siste året før flyttingen med tilnærmet full utstillingsvirksomhet. Samtidig har vi allerede kommet godt i gang med mange av våre flytteforberedende aktiviteter. Vi arbeider tett med Statsbygg for å følge opp byggeprosessen. Arbeidet med den nye samlingsutstillingen i nesten 100 utstillingsrom er kommet et godt stykke, og utstillingsprogrammet for Alabasthallen de første årene etter åpning har begynt å avtegne seg.

Jeg er stolt av hva vi har fått til sammen og ønsker den nye direktøren Karin Hindsbo lykke til!

Audun Eckhoff
Audun Eckhoff
Direktør

STYRETS BERETNING 2016

STYRETS BERETNING FOR 2016

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble etablert som en stiftelse 1. juli 2003.

Stiftelsen forvalter og utvikler Norges største og mest betydningsfulle samling av norske og utenlandske, historiske og samtidige verk, driver museumsvirksomhet i sentrum av Oslo, og har et omfattende, landsdekkende program samt aktiviteter i utlandet.

Utstillingsarenaer i Oslo er i Universitetsgata 13 (Nasjonalgalleriet), St. Olavs gate 1 (Kunstindustrimuseet), Bankplassen 4 (Museet for samtidskunst) og Bankplassen 3 (Nasjonalmuseet – Arkitektur). Museet drifter også Villa

Stenersen i Tuengen allé 10 C og Mellomstasjonen på Brynjulf Bulls plass 2, ved inngangen til Det Nye Nasjonalmuseet.

Biblioteket og hoveddelen av museets ansatte holder til i Kristian Augusts gate 23. Museets verksted er i Vulkan 5. Museet disponerer også to magasiner for oppbevaring av kunst.

UTSTILLINGER I OSLO

Utstillingsprogrammet for 2016 var omfattende og meget variert, med 14 nye skiftende utstillinger i tillegg til samlingsutstillingene.

Året åpnet med arkitekturutstillingen «Villa Tugendhat» i Villa Stenersen, en utstilling om det best bevarte eksempelet på Mies van der Rohes tidlige funksjonalisme. Like etter åpnet designutstillingen «Ekstrem Ekstrøm» på Kunstindustrimuseet. Ekstrøm regnes som en av våre første postmoderne designere. Denne ble etterfulgt av utstillingen «Langs kysten» i Nasjonalgalleriet, en bred presentasjon av Hans Gude og hans norske elever ved Kunstthøyskolen i Karlsruhe omkring 1870.

På våren åpnet utstillingen «Stille Revolt» i Museet for samtidskunst, med norsk konseptkunst fra 70- og 80-tallet. Stortingsbygningens 150-årsjubileum ble markert med en liten utstilling i Nasjonalmuseet – Arkitektur, og i april åpnet en stor mønstring om arkitekten Lars Backer, pioneren innen norsk funksjonalisme.

Sommerens virkelig store utstilling var «Japanomania i Norden», vist på både Kunstindustrimuseet og i Nasjonalgalleriet, om den japanske innflytelsen på nordisk kunst og design fra 1875 til 1918. Utstillingen var utviklet i samarbeid med Ateneum i Helsinki og Statens Museum for Kunst i København. På Arkitekturmuseet ble Norges Banks 200-årsjubileum markert med visning av 20 bygninger reist for Norges Bank mellom 1827 og 1986.

På høstparten tok museet del i Oslo Arkitekturtriennale, med konseptet «After Belonging: in Residence», som undersøkte hvordan ulike lokale omgivelser påvirker mennesker i forflytning.

Temaet økologi og bærekraft ble utforsket gjennom utstillingen «Norsk natur. Toril Johannesen og Tue Greenfort» på Museet for Samtidskunst, ble etterfulgt av en retrospektiv utstilling om Sidsel Paaske, en mangefasettert kunstner som med dette ble trukket fram i lyset.

På tampen av året åpnet utstillingen «Under lupen: Courbet» i Nasjonalgalleriet, en studie i proveniens-arbeid, der ett verks ekthet ble påvist gjennom museets forskning.

Samlet besøkstall på utstillingsarenaene i Oslo var 586 003 inkludert besøkende i Villa Stenersen og på Mellomstasjonen. For disse visningsstedene innebar dette en økning på ca. 20 % sammenliknet med året før.

Antall omvisninger i Oslo var i alt 2 318, en liten økning fra 2015.

LANDSDEKKENDE PROGRAM

Den landsdekkende virksomheten er en sentral del av museets nasjonale forankring. Programmet er sammensatt av vandreutstillinger, kurs- og kompetansetilbud. Både utstillinger og kurs- og kompetansetilbud tilbys museums-, galleri- og skolenettverkene (Den Kulturelle Skolesekken) over hele landet.

Fram til 2020 er museets prioriterte oppgaver å forberede flytting, utvikle innhold i det nye Nasjonalmuseet og samtidig bygge forventning og interesse. For landsdekkende program innebærer dette en omlegging av tidligere aktivitet, med en midlertidig reduksjon i antall vandreutstillinger og en økning i kurs- og kompetansetilbud i denne perioden.

I 2016 var 14 utstillinger på vandring, og det ble tilbudt og gjennomført 7 kurs til nettverkene.

Skolenettverket hadde 32 072 besøkende i løpet av året, museums- og galleri-nettverket hadde 34 263 besøkende. Samlet besøkstall var 66 335, en nedgang som forventet, ned ca. 42,5 % fra 2015. Kursene samlet ca. 175 fagpersoner fra det nasjonale nettverket.

INTERNASJONALT SAMARBEID

Flere av Nasjonalmuseets utstillinger har vært utviklet i samarbeid med utenlandske museer og vises både i Norge og i utlandet. Et meget omfattende internasjonalt forskningsarbeid ligger bak utstillingen «Japanomania i Norden» som ble vist i Helsinki i 2015, Oslo i 2016 og som skal videre til København i 2017.

«Hanna Ryggen» –utstillingen, som var blitt vist på Nasjonalgalleriet høsten 2015, ble vist på Moderna Museet i Malmø i 2016.

Nasjonalmuseet lånte ut et større antall Thaulow-verk til en Thaulow-utstilling i Caen, Frankrike, forsommeren 2016.

INNKJØP AV KUNST

I henhold til avtalen mellom Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst og Kulturdepartementet har museet drifts- og forvaltningsansvar for samlingene. Innsamlingsarbeid og ervervelser til samlingene er en viktig del av dette forvaltningsansvaret.

I 2016 ble det kjøpt inn 91 verk til en kostnad av kr. 17 018 841, mot 6 918 973 i 2015. Utover det ordinære innkjøpsbudsjettet ble et verk av Ilya Kabakov, til en pris av kr. 6 378 800, innkjøpt ved å oppløse deler av museets egenkapital med selvpålagte restriksjoner til innkjøp av kunst. Oppløsningen ble vedtatt i styremøte 12. desember 2016. Innkjøpet er i resultatregnskapet inkludert i posten innkjøp til samlingene i 2016.

Avgift betalt til Bildende Kunstneres Hjelpesfond i 2016 er 184 444.

Medlemmer av innkjøpskomiteen i 2016 var direktør Audun Eckhoff (leder), Andrea Kroksnes og Sabrina van der Ley (samtdiskunst), Nils Ohlsen og Vibeke Waallann Hansen (eldre og moderne kunst), Nina Berre (arkitektur), Widar Halén (design og kunsthåndverk) og Kari Skytt Andersen (konservering).

Styret takker for de 117 verkene som er gitt museet i gave i 2016. Blant annet fikk Nasjonalmuseet den andre delen av en betydelig donasjon av viktige malerier av Per Kirkeby fra den sveitsiske kunstsamleren Heiner E. Schmid. Kunstnerne Ilya Kabakov og Fredrik Værsløv har også donert egne verk til museet.

UTLÅN

Nasjonalmuseet har forvaltningsansvaret for museets samlinger og et særskilt ansvar for å formidle norsk kultur både i Norge og i utlandet. Utlån til museer og deposita til offentlige bygg i inn- og utland er viktige i denne sammenheng.

Nasjonalmuseet innførte restriksjoner på utlån fra mars, for i større grad å kunne bruke nødvendige personalressurser på flytteforberedende tiltak frem mot Det Nye Nasjonalmuseet. Museet har gjort mange unntak fra de innførte restriksjoner, ut fra løpende vurderinger. Tiltaket har medført en mindre reduksjon i antall lånesøknader og kun en liten nedgang i antall utlånte verk fra året før. Antall låntakere har likevel økt.

I løpet av året mottok museet 75 lånesøknader fra inn- og utland, sammenliknet med 86 lånesøknader året før. 42 låntakere fikk tilsagn, mot 31 i 2015. Det er særlig antall låntakere fra utlandet som har økt, fra 15 i 2015 til 23 i 2016.

Antall utlånte verk i løpet av året er 184, en moderat reduksjon i forhold til året før, da 230 verk ble lånt ut. I tillegg er det deponert 40 verk hos andre museer og institusjoner.

SAMLINGS- OG BEVARINGSARBEID

Samlingsforvaltning omfatter aktiviteter og tiltak som sikrer at samlingene blir tatt vare på, dokumentert og tilgjengeliggjort for allmennheten, også digitalt. Nasjonalmuseets samling på totalt 397 373 verk har vært revidert siden 2008.

Se museets nettsted for komplett oversikt over innkjøp i 2016:
nasjonalmuseet.no/innkjop

Se museets nettsted for komplett oversikt over utlån i 2016:
nasjonalmuseet.no/utlaan2016

Se museets nettsted for komplett oversikt over samtlige publikasjoner i 2016:
nasjonalmuseet.no/publikasjoner2016

Hovedmålet er å gjøre samlingene digitalt tilgjengelige både for publikum og fagmiljøer, samt klargjøre dem for flytting til Det Nye Nasjonalmuseet. Ved slutten av 2016 var informasjon om 36 064 verk lagt ut på museets nettsted og på DiMu, DigitaltMuseum.

Også bevaringsarbeid er en sentral prioritering. Omfanget av dette arbeidet er knyttet til museets utstillings-, utlåns- og innkjøpsvirksomhet, men også til forestående flytting og montering av nye utstillinger, som blant annet vil kreve omfattende konserveringstiltak i forkant. Fra 2017 vil et konserveringsprosjekt igangsettes for å konservere og restaurere de gjenstander man vet skal stilles ut ved åpningen av det nye Nasjonalmuseet.

GJENNOMFØRINGSPROGRAMMET

Gjennomføringsprogrammet skal sørge for framdrift og koordinering av alle aktiviteter som må fullføres for å sikre en vellykket åpning av det nye museumsbygget. Det har vært stor aktivitet, spesielt knyttet til Samlingsutstillingen og Bygg- & brukerstyrsprosjektet, noe som har engasjert bredt i organisasjonen. Det har også vært stor og økende aktivitet i flere andre prosjekter, samt i arbeidet med å koordinere og følge opp de ulike prosjektene fra Programkontoret, som har rettet søkelyset mot identifisering og felles forståelse av ansvarsområder, prosesser, aktiviteter, leveranser, milepæler, avhengigheter, risikoer og entrepriser. Det har vært arbeidet mye med å sikre framdrift i de enkelte prosjektene for å etablere god oversikt over ressursbehov og tilgjengelighet av ressurser. Bevaringsprosjektet ble avsluttet som planlagt ved utgangen av 2016, og ressursene ble overført til konserverings- og restaureringsprosjektet som startet opp i årsskiftet 2016/2017.

FORSKNING OG UTVIKLING

Arbeidet med forskning og utvikling er i hovedsak knyttet til Nasjonalmuseets egne utstillinger og samlinger. Forskning gjøres primært innen fagområdene kunst, arkitektur, design, formidling og konservering. Forskning og utviklingsprosjekter initieres innenfor flere av museets andre fagområder, og resultatene synliggjøres blant annet i museets katalogutgivelser, publiserte artikler og konferanseinnlegg. Dette registreres kontinuerlig i forskningsdatabasen CRISTin (Current Research Information System). Museet deltar også i forskningsprosjekter i samarbeid med andre institusjoner, blant annet Universitetet i Oslo og Munchmuseet.

Viktige forskningsbaserte utstillinger og prosjekter:

- Japanomania i Norden 1875-1918, et samarbeid mellom Nasjonalmuseet, Ateneum i Helsinki og Statens museum for kunst i København.
- Under lupen; Gustave Courbet, basert på forskningsarbeid på tvers av fagdisiplinene i Nasjonalmuseet.
- Stille revolt: Norsk prosess- og konseptkunst på 70- og 80-tallet, avdekker viktige strømninger i en lite omtalt periode i nær fortid.

- Architecture Museums and Digital Design Media og VisiTracker, en del av det tverrfaglig forskningsprosjektet Cultural Heritage Mediascapes i samarbeid med Universitetet i Oslo. Prosjektet er fullfinansiert av Forskningsrådet.
- Munchs rammer, et samarbeidsprosjekt med Munchmuseet.
- Hermann Schirmer og Yngre Arkitekters Forening: En arkitektonisk kultur i Kristiania rundt 1900, et phd-prosjekt som er planlagt ferdigstilt i 2017.
- Undersøkelse og formidling av myk og dryppende oljemaling fra 1950–70-talls CoBrA malerier, med støtte av Stiftelsen UNI. Dette utløste igjen gaveforsterkning fra Kulturdepartementet.
- Samlingen på nett, et av museets sentrale utviklingsprosjekter for Nasjonalmuseet i 2016. Prosjektet er støttet av Kulturrådet.
- Nasjonalmuseet mottok kr 20 mill. til digitale utviklingsprosjekter fra Sparebankstiftelsen (Digilab).

For å understøtte forsknings- og utviklingsarbeidet, investeres det mye i opprettholdelse og videreutvikling av museet forskningsbibliotek og dokumentasjonsarkiv. Dette er åpent for alle interesserte.

FORMIDLING

Gjennom året har museet utviklet en publikumsstrategi som ytterligere forsterker satsingen på mer kunnskap om eksisterende og nye publikumsgrupper, samt tilgjengeliggjøring av våre samlinger til et mer mangfoldig publikum. Det satses videre på implementering av digitalt publikumsundersøkelsesverktøy Visitracker i samarbeid med UiO.

Mange av museets formidlere har arbeidet med den nye permanente utstillingen på Vestbanen. To prosjekter har startet opp knyttet til Universell utforming og tilgjengelighet og vil blant annet gjennom bruk av tjenestedesign få et helhetlig blikk på publikums bevegelser gjennom det nye museet, analogt og digitalt.

Samlingen på nett utvikles fortløpende og gir publikum fri tilgang til høyoppløselige bilder fra samlingen. Tilgjengelighet på nett er viktig om vi skal nå målsetningen om å være et museum for hele Norge.

Gjennom året er det gjennomført et stort antall formidlingsarrangementer. Mange av disse er spisset mot spesifikke målgrupper for å utvikle museets publikumstilfang og forvalte samfunnsoppdraget vi er gitt.

KOMMUNIKASJON

Det digitale informasjonsarbeidet har fortsatt gjennom 2016. Nasjonalmuseet. no og samlingen på nett har til sammen hatt ca. 680 000 besøk, en betydelig økning. Presentasjonen av Nasjonalmuseets samling på nett blir fortløpende videreutviklet. Det er nå publisert over 36 000 objekter, samt flere

hundre kunstfaglige tekster på norsk og engelsk knyttet til høydepunkter fra samlingen. Presentasjonen inkluderer også oversikt over ervervelser, tidligere utstillinger og kartvisning på relevante objekter.

Innen sosiale medier når museet flest på Facebook, med over 45 000 følgere, en økning på 33 % det siste året. Der er det også en solid økning i respons og engasjement, og det er i løpet av året satset mer på å opprette arrangementer på denne plattformen. På Instagram er antall følgere doblet, til hele 23 618 ved utgangen av året. Det er også laget flere vellykkede Instagram Stories, med opptil 2 000 seere. Twitter har økt med 7,5 %.

I 2016 startet for alvor kommunikasjonsaktivitetene om arbeidet med det nye museet, både om flytteforberedelser og med innholdet. Høsten 2016 startet også arrangementsprogrammet i Mellomstasjonen, med målsetning om å skape engasjement og begeistring for det nye museet.

2016 har vært et svært begivenhetsrikt medieår, med en merkbar økning i oppmerksomheten og forventningene til det nye museet. På den utfordrende siden kom kritikk knyttet til tiltak som restriksjoner på utlån, stenging av Kunstindustrimuseet og nedgang i antall utstillinger. På den annen side har museet fått positiv oppmerksomhet for arbeidet med det nye museet og utstillinger som «Stille revolt», «Japanomania» og «Like før: Sidsel Paaske».

NASJONALMUSEETS VENNER

Nasjonalmuseets Venner, lansert høsten 2014, hadde pr. årsslutt 2 317 medlemmer, en økning på 67 % i forhold til året før.

Det arbeides kontinuerlig med å utvikle fordelsprogrammet, og nytt av året er gratis inngang for to til Louisiana Museum of Modern Art på Nordsjælland. Programmet omfattet i løpet av året 16 arrangementer, en dagsutflukt og en utenlandstur som gikk til Brussel og Brügge.

Nasjonalmuseets opprinnelige venneforeninger er tilknyttet visningsstedene i Oslo. Nasjonalgalleriets venneforening har røtter tilbake til 1917 og Venneforeningen for Kunstindustrimuseet til 1919. Begge disse venneforeningene har gjennom tidene bidratt med kunstinnkjøp og donasjoner. Venneforeningen for Arkitekturmuseet ble etablert i 1994. Ved utgangen av året hadde de tre venneforeningene til sammen ca. 900 medlemmer.

20|20

Våren 2015 lanserte Nasjonalmuseet 20|20 – et kunstforum for dem under 40 år. 20|20 tilbyr kunstopplevelser for unge som ønsker å lære mer om samtidskunst og på samme tid bidra til å bygge opp et fond for videreutvikling av Nasjonalmuseets samling innen samtidskunst.

Per årsslutt hadde kunstforumet 31 medlemmer, en økning på 29 % fra i fjor. Det ble foretatt det første innkjøp av et kunstverk, *Reversible and Changeable Phases of Movements 5* av Dora Maurer. Innkjøpet ble finansiert av medlemsdonasjoner, Oberstløytnant Danielsens fond for samtidskunst og Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning.

Det ble gjennomført ti arrangementer for 20|20 i løpet av året.

SPONSORER OG STØTTESPILLERE

Styret vil takke sponsorene Lexus, NEC, Explorius og Interflora for samarbeid gjennom året.

Styret takker Kulturrådet for støtte til de tverrfaglige samlingsforvaltningsprosjektene «Prinsipalkomponenter» og «Norsk Museumsvokabular».

Utenriksdepartementet takkes for omfattende støtte til utlandsutstillingen «Snøhetta». De har også gitt støtte til utenlandsutstillingene «Forms of freedom – Nairobi» og «Veneziabiennalen». Stiftelsen Fritt Ord bidro økonomisk til Nasjonalmuseets utstilling «Stille revolt» og «Sidsel Paaske» som ble vist i Museet for samtidskunst. Stiftelsen Scheibler fullfinansierte publikasjonen som fulgte utstillingen «Terje Ekstrøm» som ble vist i Kunstindustrimuseet.

Norges forskningsråd fullfinansierer forskningsprosjektet «Cultural Heritage Mediascapes: Innovation in Knowledge and Mediation Practices». Både Stiftelsen Uni og Henie Onstad Kunstsenter bidro til forskningsprosjektet «Dryppende maling». Norges Bank ga støtte til utstillingen «Minnemynt» som ble vist i Museet for samtidskunst. Statsbygg og Norsk arkitekturmuseums venner bidro med henholdsvis innkjøp av interiør og støtte til et pilotprosjekt på Villa Stenersen.

Sparebankstiftelsen DNB takkes i år som i tidligere år for sine sjenerøse bidrag gjennom det utstrakte samarbeidet om langtidsdeponier i museet. Samarbeidet innebærer at Sparebankstiftelsen kjøper kunst museet ønsker med et kostnadsnivå vesentlig over det museet kan make med sine innkjøpsmidler. Kunsten deponeres i museet med et i prinsippet uendelig tidsperspektiv. Sparebankstiftelsen ervervet i 2016 kunst for 76 millioner kroner innenfor rammen av dette samarbeidet. Siden kunsten ikke eies av museet, fremkommer ikke denne ytelsen i museets regnskap. Styret vil likevel fremheve dette betydelige bidraget fra denne private stiftelsen til Nasjonalmuseets kjernevirksomhet innenfor kunstervervelse og kunstformidling. Styret vil i særdeleshet takke Sparebankstiftelsen DNB for betydelig økonomisk støtte til museets Digilab-prosjekt, et prosjekt i Gjennomføringsprogrammet.

Museet har også mottatt 117 verk i gave gjennom av året.

PERSONAL OG ARBEIDSMILJØ

Museet gjennomførte en intern medarbeiderundersøkelse i oktober 2016. Resultatene gjennomgås med medarbeidere, ledere, verneombud og til-litsvalgte, og det legges en plan for oppfølging i hver avdeling. Arbeidsmiljø-utvalget hadde fem møter i 2016. Nasjonalmuseet er en IA-bedrift, og museet har avtale med Synergi Helse om bedriftshelsetjenester. Sykefraværet i 2016 var på 4,7 %, noe som er en nedgang på 0,8 % fra 2015. Langtidsfraværet var høyt i 1. kvartal, mens fraværet i 3. kvartal var historisk lavt.

Ved utgangen av 2016 hadde Nasjonalmuseet 166 fast ansatte og 6 personer i langtidsengasjementer. I tillegg hadde museet 25 midlertidig ansatte.

Omregnet til årsverk tilsvarer dette totalt 179,88 årsverk, en økning på 13,71 årsverk fra 2015.

Kjønnsfordelingen blant de ansatte er 69,5 % kvinner og 30,5 % menn. I ledergruppen er det 5 kvinner og 4 menn. I seksjonsledergruppen er det 5 kvinner og 5 menn.

Lønnsgjennomsnittet for fast ansatte medregnet mellomledere var kr 515 071 for kvinner og kr 558 464 for menn. Lønnsgjennomsnitt uten ansatte i lederstillinger var kr 506 576 for kvinner og 533 985 for menn.

Nasjonalmuseet har nedfelt i sin policy at det skal være likestilling mellom kjønnene. I stillingsutlysninger står det følgende: Nasjonalmuseet er opptatt av mangfold, og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uansett alder, kjønn, kulturell og etnisk bakgrunn.

Det har ikke forekommet eller blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell eller ulykker i løpet av året.

STYRET

Styret avholdt i 2016 syv ordinære møter og tre ekstraordinære møter.

Styret bestod fram til 31. desember 2016 av syv medlemmer, hvorav fem var kvinner og to var menn. Tre personer var oppnevnt av Kulturdepartementet: Svein Aaser (styrets leder), Mette Gundersen og Helene Jebsen Anker. Én person var oppnevnt av Stiftelsen Kunstindustrimuseet: Erik Jondell (nest-leder) og én person av Stiftelsen Arkitekturmuseet: Kerstin Barup. De ansattes representanter var Nina Frang Høyum og Randi Godø.

Styret vil rette en stor takk til de ansatte for innsatsen gjennom 2016. Styrets periode utløp 31.12.16, og det ble konstituert nytt styre ved årsskiftet.

ØKONOMISKE FORHOLD

Samlet egenkapital pr. 31.12.2016 utgjør kr 55,4 mill., en nedgang på kr 11,7 mill. fra 31.12.2015.

Nedenfor vises et utvalg av stiftelsens økonomiske nøkkeltall:

- Bunden avsetning til innkjøp av kunst utgjør pr. 31.12.2016 kr 8,6 mill.
- Annen egenkapital pr. 31.12.2016 utgjør kr 46,8 mill.
- Driftsinntekter i 2016 utgjorde kr 320,0 mill. mot kr 306,8 mill. i 2015.
- Egeninntektene i 2016 utgjorde kr 28,1 mill. mot kr 20,5 mill. i 2015.
- Gaver og donasjoner utgjorde i 2016 kr 1,8 mill. mot kr 1,4 mill. i 2015.
- Sponsorinntekter utgjorde i 2016 kr 0,4 mill. mot kr 0,0 mill. i 2015.

- Driftskostnader i 2016 utgjorde kr 332,6 mill. mot kr 326,4 mill. i 2015, og driftsunderskuddet utgjorde kr 12,7 mill. i 2016 mot kr 19,6 mill. i 2015.
- Underskudd etter finansposter utgjorde kr 11,7 mill. i 2016 mot et underskudd i 2015 på kr 18,1 mill.
- Likviditeten i 2016 har vært god. Bankinnskudd og kontanter er pr. utgangen av 2016 på kr 74,7 mill.
- Det er i 2016 aktivert investeringer for til sammen kr 3,2 mill.

Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av regnskapet, og det bekreftes at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

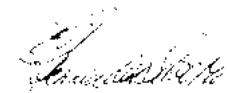
DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

Styret foreslår at årets underskudd på kr 11 685 048 dekkes inn ved overføring fra annen egenkapital.

ANDRE FORHOLD

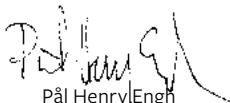
Stiftelsen er ikke involvert i virksomhet som medfører forurensning av det ytre miljø. Stiftelsen driver kildesortering.

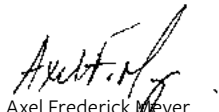
Oslo, 27. februar 2017

Linda Bernander Silseth
leder

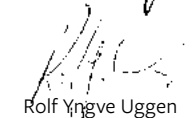

Jan Erik Knarbakk
nestleder

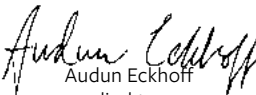

Ellen Tveit Klingenberg

Pål Henry Engh

Axel Frederick Meyer

Randi Godø
ansattes representant

Rolf Yngve Uggen
ansattes representant

Audun Eckhoff
direktør

ET UTVALG AV INNKJØPTE VERK

ET UTVALG AV INNKJØPTE VERK

ELDRE OG MODERNE KUNST

François-Auguste Biard

Verket ble antakelig utført i 1839 under «Recherche-ekspedisjonen», oppkalt etter navnet på hovedskipet. Ekspedisjonen, som ble ledet av den franske marinelegen Paul Gaimard, seilte 1838–1840 til Færøyene, Island, Nord-Norge og Svalbard. Den regnes som en av de første store internasjonale samarbeids-ekspedisjonene med franske og nordiske forskere om bord.

Maleriet av den franske genremaleren François-Auguste Biard er både et ekspedisjonshistorisk dokument og et kunstverk. Bildet er tydelig inspirert av romantiske landskapsmalerier og viser at man hadde lite erfaring med å fremstille isformasjoner. Biard besøkte i sitt eventyrlige kunstnerliv blant annet Afrika og Sør-Amerika. Noen av bildene hans, som er representert på en rekke museer i verden, inspirerte Jules Verne til å skrive romanen *Reise til jordens indre* fra 1864.

Frank Stella

Siden slutten av 1950-årene har Frank Stella arbeidet med forskjellige former for abstraksjon. Hans berømte «stripe-paintings» og «shaped canvases» vakte stor oppsikt i begynnelsen av 1960-årene og bar bud om endringer i den amerikanske samtidskunsten som da var dominert av den abstrakte ekspresjonismen. Gradvis, og med store konsekvenser, har Stella blitt mer av en fargesprakende maksimalist. I grafikken gikk han i retning av det mer farge- og lyssterke, og han brukte farger arrangert tilfeldig i et system av enkle, geometriske former, som i *Fortin de las Flores* fra 1973. Tittelen er tatt fra en by i Mexico. Litografiens fargerike struktur viser både skjematisk repetisjon og individuell forandring, presisjon og håndskrift, flat og tredimensjonal effekt. Dette verket er med i Nasjonalmuseets utstilling «The Great Graphic Boom».

ARKITEKTUR

Hjørdis Grøntoft

Hjørdis Grøntoft var en av de første kvinnelige arkitektene i Norge. Som flere andre Schirmer-elever, studerte hun i England. Denne tegningen laget hun etter en avstøpning av en norsk stavkirkeportal i South Kensington-museet (senere Victoria and Albert Museum i London) senhøsten 1898.

Arne Korsmo

I 2016 fikk museet en stor tilvekst til Arne Korsmo-arkivet. Dette interiørperspektivet viser hagestuen i Villa Stenersen, som sto ferdig i 1939. Akvarellen er viktig for Korsmo-forskningen generelt, og særlig for tilbakeføringen av Villa Stenersens originale interiører.

François-Auguste Biard
(1798/99–1882)
Mannskapet på La Recherche i kamp med isbjørn i Magdelena-bukten på Spitsbergen

Frank Stella
Fortin de las Flores, 1973

Hjørdis Grøntoft
Detalj av portal på Ål kirke i Hallingdal etter gipsavstøpning i South Kensington-museet, 1898

Arne Korsmo
Villa Stenersen. Interiørperspektiv fra hagestuen, 1938.

Ilya Kabakov
Kake, morgen, vår ... #1, 1989

Fredrik Vørslev
Untitled (Sunset i), 2016

Inghild Karlsen
Jordballong, 1988

Aurora Passero
Victorian In Attitude, 2012

SAMTIDSKUNST

Ilya Kabakov

Ervervelsen av *Kake, morgen, vår ... #1*, (1989) var en enestående mulighet til å få et materialbilde fra den samme perioden som rominstallasjonen *Søppelmannen (Mannen som aldri kastet noe)* (1989), som allerede i 1995 fant sitt faste tilhold i Museet for samtidskunst. I begge verk tar Kabakov opp «kommunalka»-temaet, de såkalte «fellesleilighetene», som var et særegent sovjetisk fenomen. Materialbildet forteller en historie om en mislykket maler som bor i en slik fellesleilighet, overfylt av hans egne verk som han aldri får vist ellers. Oversatt fra russisk betyr ordene i tabellen på bildet blant annet, «kake», «aften», «bøtte», «melk» og «til fots», og de refererer til hverdagslivet som tema. Bildet viser dilemmaet som den fiktive maleren i Kabakovs installasjon var utsatt for, nemlig at den trange hverdagen i fellesleilighetene og det undertrykkende byråkratiet gikk på bekostning av hans kunst.

Fredrik Vørslev

Vørslev er internasjonalt anerkjent for sin skarpe, intelligente og svært kontemporære holdning til maleriet. Han utøver en kunstnerisk praksis som problematiserer mulighetene og relevansen til maleriet som medium i dag. Han navigerer sylskarpt mellom ulike maleriske tradisjoner og demonstrerer hvordan maleriet rommer potensiale for et virkningsfullt, personlig uttrykk, samtidig som det er et nøkternt og prosaisk åsted for malte tegn på en flate. Både tiden selv og ytre faktorer blir aktive medskapere i den maleriske handlingen. Hans solnedgangsmaleri strekker seg langs en hel vegg og gjør at du føler det som om du er i Edvard Munchs *Skrik*. Han klarer å sjonglere mellom Munch, Mark Rothko, Barnett Newman og solnedgang-kitsch. Maleriene er laget ved hjelp av en vogn som normalt benyttes til veimerking eller oppmerking av idrettsbaner. De begrensede mulighetene for «ekspresive strøk» i en slik prosess undergraves likevel av den oppsiktsvekkende variasjonen og følsomheten som oppstår i de malte linjene og sporene på lerretet.

Inghild Karlsen

Inghild Karlsens kunstnerskap er uvanlig rikt når det kommer til medier og formater, men sitt gjennombrudd fikk hun med fugleskremslar laget av tovet ull i 1979. Et annet viktig verk som bruker ull som virkemiddel, er *Jordballong*, som opprinnelig ble laget til en utstilling i Bergen kunstforening i 1988. Den spektakulære 3,6 meter høye, pustende ballongen ruvet inne i et kvadratisk rom. Brunsvidd i fargen og rufsete i kantene kan *Jordballong* gi assosiasjoner til en klode – post-Armageddon – en assosiasjon som dog endres straks man berører den myke kroppen av ull.

Aurora Passero

Den Oslo-baserte kunstneren Aurora Passero (f. 1984) fullførte en mastergrad på Kunstnøgskolen i Oslo i 2011. Samme år fikk hun Høstutstillingsprisen for verket *Fan Their Hearts, Inflamm Them More* (2010). Tekstil som kunstnerisk materiale er noe Passero har holdt fast ved i en produksjon der hun også benytter maleriske og skulpturelle virkemidler. Gjennomgående for produk-

sjonen er store installasjoner, der Passero med en betydelig formsikkerhet har utviklet en solid visuell signatur. Arbeidenes hybride natur plasserer dem i dialog med en rekke forskjellige kunstneriske tradisjoner, som ulike retninger innenfor nonfigurativt maleri, minimalistisk skulptur, arte povera, klassisk installasjonskunst og nyere, mer digitalt orienterte kunstformer. Verket *Victorian in Attitude* er veggdekkende og minner om et nylonsjal farget som batik i grått og oransje. Verket har lange frynser i begge ender, noe som minner svakt om gamle østeuropeiske sjal. Tittelen henspiller på en slags gammeldags femininitet, noe tilbaketrukkent, men også beskyttende, ispedd lidenskap.

DESIGN OG KUNSTHÅNDVERK

Heinrich Lorentzen Bech

Heinrich Lorentzen Bech (ant. 1718– 1776) regnes som hovedmesteren i norsk rokokko innenfor småskulptur og interiører/møbler. Han utførte treskjæringsdekorer for Immanuels kirke i Halden og for Kongsberg kirke og treformer til produksjon av ovner ved jernverkene i Moss, Eidsfoss, Odalen og Bærum. Hans arbeider er sjelden signerte, og de attribueres derfor på stilistisk grunnlag. Dette skapet viser hans typisk livlige og plastiske stil, som kan sammenlignes med de beste møbelmakere ute i Europa.

Marianne Brandt

Bauhaus-legenden Marianne Brandt (1893–1983) er en av designhistoriens første kvinnelige industridesignere. Hun var gift med den norske maleren Erik Brandt og tilbrakte en tid i Norge. I perioden 1923–29 var hun ved Bauhaus-skolen, men flyttet så til Berlin hvor hun blant annet arbeidet for Ruppel metallverksted i Gotha, hvor denne «minibaren» ble til. Den sfæriske beholderen med glass og karaffel viser tidens rasjonelle og enkle formspråk, som er typisk for den tyske avantgarden.

Henrik Lorentzen Bech (antatt),
Norge, skatoll, ca. 1779

Marianne Brandt for Ruppelwerke,
Gotha, Tyskland, Table bar, ca. 1930

ÅRSREGNSKAP 2016

ÅRSREGNSKAP 2016

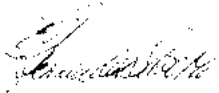
Resultatregnskap	Note	2016	2015
Offentlig tilskudd fra KUD	2	287 800 000	282 434 000
Andre offentlige tilskudd	2	1 922 062	2 413 665
Sponsorinntekter	2	400 000	-
Andre tilskudd og gaver		1 791 188	1 436 247
Inntekter butikk		7 408 451	5 940 085
Billettinntekter		13 945 595	7 033 565
Andre driftsinntekter	3	6 707 061	7 556 629
Sum inntekter		<u>319 974 357</u>	<u>306 814 191</u>
Lønn og andre personalkostnader	4	121 034 324	112 659 280
Pensjonskostnader	11	7 458 754	24 834 777
Honorarer	4	5 447 391	5 132 909
Utstillingskostnader		30 673 591	33 629 512
Innkjøp av varer		5 266 094	3 888 123
Vakthold		29 800 191	28 603 829
Husleie		79 204 047	75 970 206
Drift og innkjøp bibliotek		1 379 009	1 441 432
Andre driftskostnader		27 986 727	26 162 701
Innkjøp til samlingene		17 018 841	6 918 973
Avskrivninger	5	7 359 654	7 154 996
Sum kostnader		<u>332 628 623</u>	<u>326 396 738</u>
Driftsresultat		<u>(12 654 266)</u>	<u>(19 582 547)</u>
Finansinntekter		1 113 149	1 672 588
Finanskostnader		<u>143 931</u>	<u>195 854</u>
Sum finansielle poster		<u>969 218</u>	<u>1476 734</u>
Årsresultat		<u>(11 685 048)</u>	<u>(18 105 813)</u>
Disponering av årsresultat			
Overført fra annen egenkapital	10	<u>(11 685 048)</u>	<u>(18 105 813)</u>
Sum disponering av årsresultat		<u>(11 685 048)</u>	<u>(18 105 813)</u>

Balanse	Note	31.12.16	31.12.15
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Ulltveit-Moe-paviljongen	5	20 628 800	22 504 400
Vestbanen	5	495 461	19 984
Driftsløsøre, inventar og sikkerhetsutstyr	5	8 552 838	10 944 974
Transportmidler	5	(0)	383 925
Sum varige driftsmidler		<u>29 677 099</u>	<u>33 853 283</u>
Sum anleggsmidler		<u>29 677 099</u>	<u>33 853 283</u>
Omløpsmidler			
Varebeholdning	6	<u>1 198 411</u>	<u>1 531 584</u>
Fordringer			
Kundefordringer	7	2 123 987	906 388
Overfinansierte pensjonsforpliktelser	11	3 021 900	2 494 646
Tilgode merverdiavgift		6 397 331	5 027 264
Forskuddsbetalte kostnader/påløpte inntekter	8	10 945 281	7 340 000
Sum fordringer		<u>22 488 499</u>	<u>15 768 298</u>
Bankinnskudd og kontanter	9	<u>74 700 765</u>	<u>62 196 969</u>
Sum omløpsmidler		<u>98 387 674</u>	<u>79 496 850</u>
Sum eiendeler		<u>128 064 773</u>	<u>113 350 133</u>

Balanse	Note	31.12.16	31.12.15
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Grunnkapital	10	1 000 000	1 000 000
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	10	8 621 200	15 000 000
Annen egenkapital	10	45 813 127	51 119 376
Sum egenkapital		55 434 327	67 119 376
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	12	37 976 375	17 015 681
Skyldige offentlige avgifter	13	9 873 980	8 440 556
Tilskuddsgjeld	1	10 030 599	6 733 521
Annen kortsiktig gjeld	14	14 749 475	14 041 011
Sum kortsiktig gjeld		72 630 429	46 230 769
Sum gjeld		72 630 429	46 230 769
Sum egenkapital og gjeld		128 064 773	113 350 133

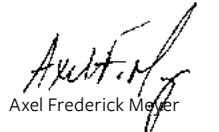
Oslo, den 27.02.2017

Styret i Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst

Linda Bernander Silseth

Leder

Axel Frederick Meyer

Rolf Yngve Uggen

Ansattes representant

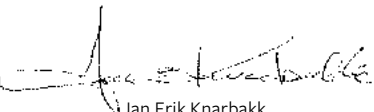
Ellen Klingenberg

Tveit

Audun Eckhoff

Direktør

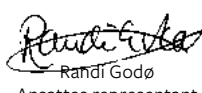

Jan Erik Knarbakk

Nestleder

Pål Henry Engn

Randi Godø

Ansattes representant

NOTER

Note 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, noteopplysninger og kontantstrømoppstilling og er avlagt i samsvar med stiftelseslov, regnskapslov og god regnskapsskikk i Norge gjeldende pr. 31. desember 2016. Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper og klassifiseringen av eiendeler og gjeld ifølge regnskapslovens definisjoner. Årsregnskapet for 2016 omfatter perioden 01.01.2016 til 31.12.2016.

Regnskapsprinsipper for vesentlige regnskapsposter

Inntektsføringstidspunkt

Tilskudd fra stat og andre offentlige institusjoner inntektsføres i den perioden de er tildelt for, hvilket normalt vil falle sammen med utbetalingsåret. Tilskudd som er øremerket spesielle prosjekter inntektsføres på det tidspunktet stiftelsen har juridisk rett til tilskuddet, det er rimelig sikkert at inntekten vil bli mottatt og den kan måles pålitelig. Øvrige inntekter resultatføres når de er opptjent, det vil si ved leveringstidspunktet ved salg av varer og tjenester.

Kostnadsføringstidspunkt

Kostnadene henføres til det året aktiviteten oppstår.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, nedskrives driftsmidlet til virkelig verdi.

Avskrivninger

Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris. Avskrivningene er klassifisert som ordinære driftskostnader.

Varelager

Beholdningen av varer vurderes til det laveste av kostpris etter «først-inn-først-ut-prinsippet» og antatt salgspris.

Fordringer

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag av forventet tap.

Gjeld

Gjeld balanseføres etter nominelt gjeldsbeløp.

Pensjonsforpliktelse og pensjonskostnad

Regnskapsføring av pensjon følger NRS 6. Lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag er lagt til grunn. En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening. Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsstid. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuariemessige forutsetningene i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor). Pensjonen oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. Fra 1. januar 2016 ble en annen pensjonsmodell i Statens Pensjonskasse benyttet. Dette medførte en planendring hvor den balanseførte pensjonsordningen ble brakt til opphør i regnskapsåret 2015. Den nye pensjonsmodellen er en flerforetaksordning som regnskapsføres som om den var en innskuddsbasert pensjonsordning. 54 personer omfattes fremdeles av den gamle pensjonsordningen gjennom KLP.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Likviditetsreserve omfatter kontanter og bankinnskudd.

22

23

Note 2: Offentlige tilskudd

	2016	2015
Tilskudd fra KUD	287 800 000	282 434 000
Andre offentlige tilskudd		
Tilskudd fra Utenriksdepartementet	1 408 712	1 451 383
Tilskudd fra Oslo kommune	-	104 400
Tilskudd fra Kulturrådet	116 084	493 508
Tilskudd fra KUD – Slottsutstillingene	5 334	288 004
Statens vegvesen	391 932	76 370
Sum andre offentlige tilskudd	1 922 062	2 413 665
Sponsorinntekter	400 000	-
Sum sponsorinntekter	400 000	-

Nasjonalmuseet har også i 2016 videreført det nære samarbeidet med Sparebankstiftelsen DNB om kunstinnkjøp. Samarbeidet innebærer at Sparebankstiftelsen DNB kjøper kunst museet ønsker, med et kostnadsnivå vesentlig over det museet kan makte med sine innkjøpsmidler. Kunsten deponeres i museet med et, i prinsippet, uendelig tidsperspektiv. Sparebankstiftelsen DNB ervervet i 2016 kunst for rundt kr 76 mill. innenfor rammen av dette samarbeidet. Siden kunsten ikke eies av museet, fremkommer ikke dette betydelige positive bidraget i museets regnskap. Museet vil fremheve dette bidraget fra den private stiftelsen til Nasjonalmuseets kjernevirksomhet innenfor kunstervervelse og kunstformidling.

Nasjonalmuseet har også mottatt 117 verk i gave gjennom året.

Note 3: Andre driftsinntekter

I andre driftsinntekter inngår følgende; omvisning, konservering, leie, lån fotodias og diverse inntekter.

Note 4: Andre personalkostnader

	2016	2015
Lønnskostnader	101 192 806	95 001 571
Folketrygdavgift	15 592 179	14 576 828
Andre personalkostnader	4 249 339	3 080 881
Sum andre personalkostnader	121 034 324	112 659 280
Antall faste og engasjerte årsverk ved årets slutt	177	166
Godtgjørelser		
Styret	710 985	704 894
Direktør		
Lønn	1 455 014	1 468 964
Ytelse til pensjonsforpliktelse	246 775	239 079
Annen godtgjørelse	6 754	8 705
Sum	1 708 543	1 716 748

Stiftelsens direktør tiltrådte sin stilling 16. mars 2009. Direktørens samlede utbetalte godtgjørelse er angitt over. Direktøren er ansatt i en åremålsperiode på 8 år, med mulighet til forlengelse i ytterligere en periode. Direktøren inngår i pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse på lik linje med øvrige ansatte i Nasjonalmuseet. Ved utløp av åremålsperioden har direktøren krav på inntil 2 års etterlønn. Etterlønnen reduseres med eventuell lønn fra ny arbeidsgiver i perioden. Ved fratreden før utløp av åremålsperioden etter ønske fra Nasjonalmuseet har direktøren krav på 1 års etterlønn i tillegg til lønn i oppsigelsestiden. Krav på etterlønn bortfaller fra det tidspunkt eventuell ny arbeidsavtale inngås.

Revisor

Ordinært kostnadsført revisjonshonorar beløper seg til netto kr 151.290,-
Annen bistand fra revisor beløper seg til netto kr. 8.392,-

Note 5: Varige driftsmidler

	Ulltveit-Moe- paviljongen	Prosjekt Vestbanen	Driftsløsøre, IT inventar og sikkerhet	Biler	Sum
Historisk kostpris	37 500 000	100 000	66 939 681	3 397 695	107 937 376
Tilgang kjøpte driftsmidler i år	-	640 470	2 543 010	-	3 183 480
Avgang driftsmidler i år	-	-	-	-	-
Akkumulerte avskrivninger	16 871 200	245 009	60 929 853	3 397 695	81 443 757
Balanseført verdi 31.12.16	20 628 800	495 461	8 552 838	(0)	29 677 099
Årets avskrivninger	1 875 600	164 993	4 935 138	383 925	7 359 656
Økonomisk levetid	Inntil 20 år	Inntil 5 år	Inntil 20 år	Inntil 5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 6: Varebeholdning

Lagertelling er foretatt i perioden 1.–31. desember.

	31.12.2016	31.12.2015
Verdi varelager IB	1 531 584	1 345 831
Varelager endring	(333 173)	185 753
Verdi varelager UB	1 198 411	1 531 584

Note 7: Kundefordringer

	31.12.2016	31.12.2015
Kundefordringer	2 173 987	956 388
Delkrederavsetning	(50 000)	(50 000)
Totalt	2 123 987	906 388

Note 8: Forskuddsbetalte kostnader / påløpne inntekter

	31.12.2016	31.12.2015
Forskuddsbetalte kostnader	10 918 733	7 313 923
Andre kortsiktige fordringer	26 548	26 077
Totalt	10 945 281	7 340 000

Note 9 Bankinnskudd og kontanter

	31.12.2016	31.12.2015
Kontanter og bankinnskudd	74 700 765	62 196 969
Herav skattetrekksmidler	4 839 357	4 214 786
Til disposisjon	69 861 408	57 982 183

Note 10: Egenkapital

	Grunnkapital	Egenkapital med restriksjoner	Annen EK	Sum
		Innkjøpsfond		
Egenkapital 31.12.2015	1 000 000	15 000 000	51 119 376	67 119 376
Disponering av årets resultat	-	(6 378 800)	(5 306 249)	(11 685 049)
Egenkapital 31.12.2016	1 000 000	8 621 200	45 813 127	55 434 327

Note 11: Pensjonsforpliktelser/pensjonskostnader

Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst har pensjonsordning i Statens Pensjonskasse (SPK) som omfatter i alt 212 personer, og Kommunalansattes Landspensjonskasse (KLP) som omfatter 54 personer. Pensjonene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsen fra folketrygden. Se også note 1 om regnskapsprinsipper. I tillegg til den sikrede ordningen i SPK og KLP har virksomheten en udekket forpliktelse i AFP- ordningen.

Tall i hele 1 000	SPK		KLP		Sum	
Årets pensjonskostnad:	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-	9 232	-	-	-	9 232
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	-	3 132	504	454	504	3 586
Avkastning på pensjonsmidler	-	(3 568)	(530)	(496)	(530)	(4 064)
Administrasjonskostnader	-	318	15	19	15	337
Resultatført estimatavvik	-	16 483	261	364	261	16 847
Planendring	-	-	-	-	-	-
Arbeidsgiveravgift	-	1 285	(2)	-3	(2)	1 282
Netto pensjonskostnad	-	26 882	248	338	248	27 220

Museets ansatte har betalt kr. 1.901.843 (2 %) i egenandel av årets netto pensjonskostnad.

Balanseført netto forpliktelse:

Opptjente pensjonsforpliktelser	-	-	20 056	19 982	20 056	19 982
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-	-	(16 614)	(16 734)	(16 614)	(16 734)
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-	-	(6 091)	(5 434)	(6 091)	(5 434)
Arbeidsgiveravgift	-	-	(373)	(308)	(373)	(308)
Balanseført netto forpliktelse	-	-	(3 022)	(2 494)	(3 022)	(2 494)

Økonomiske forutsetninger:

Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %
Forventet lønnsregulering	2,25 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	2,00 %	2,25 %
Forventet G-regulering	1,24 %	1,48 %
Forventet avkastning på fondsmidler	3,00 %	3,30 %

Note 12: Leverandørgjeld

	31.12.2016	31.12.2015
Leverandørgjeld	37 976 375	17 015 681
Total	37 976 375	17 015 681

Note 13: Skyldige offentlige avgifter

	31.12.2016	31.12.2015
Skattetrekk, påleggstrekk	4 839 357	4 214 786
Arbeidsgiveravgift	5 034 623	4 225 770
Totalt	9 873 980	8 440 556

Note 14: Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2016	31.12.2015
Påløpne feriepenger	11 181 309	10 514 373
Annen kortsiktig gjeld	3 568 167	3 526 639
Totalt	14 749 475	14 041 012

KONTANTSTRØMSOPPSTILLING

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	Note	2016	2015
Årsresultat	10	(11 685 048)	(18 105 813)
Endring i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	11	(527 254)	16 425 509
Ordinære avskrivninger	5	7 359 656	7 154 996
Endring i varelager	6	333 173	(185 753)
Endring i kundefordringer	7	(1 217 599)	41 260
Endring i leverandørgjeld	12	20 960 694	2 894 652
Endring i andre tidsavgrensninger	1,10,13,14	463 565	(11 902 081)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		15 687 187	(3 677 230)
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	5	(3 183 480)	(3 888 961)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		(3 183 480)	(3 888 961)
Netto endring i likvider		12 503 706	(7 566 191)
Likviditetsreserve pr. 1.1.	9	62 196 969	69 763 134
Likviditetsreserve pr. 31.12.	9	74 700 765	62 196 969

BDO AS
Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Vik
0121 Oslo

Til styret i Stiftelsen Nasjonalmuseet for Kunst

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Nasjonalmuseet for Kunsts årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen.

Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av tap er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 1. mars 2017
BDO AS

Erik H. Lie
Statsautorisert revisor

CHAIRMAN’S INTRODUCTION

Having served the eight years allowed me by the statutes, it is with a certain wistfulness that I now step down as chairman of the National Museum’s board.

These eight years have been remarkable and rewarding. The board that took office in late 2008 assumed responsibility for an organization that had undergone major changes, and we knew it had several more to come. Alternative solutions for a museum expansion at Tullinløkka (the site of the National Gallery) had stranded in successive rounds of negotiations and had now been replaced by a decision in

principle for a construction project at Vestbanen in central Oslo.

With great pride we have seen how the National Museum has developed over the course of these years, and how the employees have enhanced their professional expertise. We have seen how the museum’s various exhibitions have made a positive impression, whether they drew huge crowds or were aimed at a more select audience. Moreover, both the board and the museum’s administrative staff have played an instrumental role in shaping the museum of the future – be it by serving on the jury for the architect

competition, establishing a political basis, or cooperating with Statsbygg to follow up on the building itself as well at its future contents.

We look forward to seeing the results of these efforts when the new museum opens, and we extend our best wishes to the next board! I would personally also like to thank my fellow board members for a rewarding collaboration, as well as the museum’s employees for being such a dedicated, skilled, and productive community of professionals.

Svein Aaser

DIRECTOR’S INTRODUCTION

2016 was one of the best years ever at the National Museum, with a record number of visitors, record sales figures in the museum stores, and a generally high level of activity.

As important as these external factors are, we place just as much importance on the critical recognition of our accomplishments, not least our exhibitions, which are the most visible manifestation of the museum’s work. One response I have had in recent years, with regard to the “Japanomania” exhibition as well as other highly successful exhibition projects, is that the museum’s greater degree of interdisciplinary collaboration shines through and adds new depth to the exhibition experience. This has been noted by visitors and critics alike.

Aforementioned collaboration includes outstanding curatorial work, new modes of presentation, use of film and video – and not least a fortuitous combining of these elements. Our digitalization efforts have also achieved great results, such as the new search tool for our online collection, which has received a great deal of attention at home and abroad.

A lot of good work has also been done in administration and collection management, although such efforts are less readily visible to outside observers. The relocation process has offered our staff an opportunity to develop processes and systems for management of the collection at a very high professional level.

This has been our final year featuring a more or less complete exhibition programme until the relocation is completed. At the same time, it should be noted that we are well under way with many preparatory activities for the move: we are collaborating closely with Statsbygg to follow up the building process, and we are busy planning our new permanent exhibition, which will occupy almost a hundred exhibition rooms. Moreover, our exhibition programme for the museum’s featured gallery, the Alabaster Hall, is already being set for the first years after the opening.

I am proud of what we have accomplished together, and I would like to wish the new director Karin Hindsbo the very best of luck!

Audun Eckhoff

REPORT FROM THE BOARD 2016

TRANSLATION OF THE REPORT FROM THE BOARD

See the museum's website for a complete list of all acquisitions and loans in 2016.
nasjonalmuseet.no/acquisitions2016
nasjonalmuseet.no/loans2016

The National Museum of Art, Architecture and Design was established as a foundation on 1 July 2003.

The foundation manages and develops Norway's largest and most significant collection of older and contemporary art from Norway and abroad, operates museums in central Oslo, and has an extensive programme of nation-wide and international activities.

Exhibition venues in Oslo include Universitetsgata 13 (the National Gallery), St. Olavs Gate 1 (the Museum of Decorative Arts and Design), Bankplassen 4 (the Museum of Contemporary Art), and Bankplassen 3 (the National Museum – Architecture). The museum also runs Villa Stenersen at Tuengen Allé 10 C and the Mellomstasjonen information centre at Brynjulf Bulls Plass 2, near the entrance to the new National Museum.

The library and the museum's main offices are located at Kristian Augusts Gate 23. The museum's workshop is at Vulkan 5. The museum also has at its disposal two facilities for storing art.

EXHIBITIONS IN OSLO

The exhibition programme for 2016 was extensive and diverse, featuring fourteen new temporary exhibitions in addition to the museum's permanent exhibitions.

2016 kicked off with the architecture exhibition "Villa Tugendhat" at Villa Stenersen, a presentation of the most well-preserved example of Mies van der Rohe's early modernist style. Shortly afterwards, the design exhibition "Ekstrøm Extreme" opened at the Museum of Decorative Arts and Design, focusing on the career of one of Norway's foremost postmodern designers, Terje Ekstrøm. This was

followed by the exhibition "Along the Coast" at the National Gallery, a comprehensive presentation of Hans Gude and his Norwegian students at the Academy of Fine Arts in Karlsruhe, Germany, around 1870. The spring season commenced with the "Silent Revolt" exhibition at the Museum of Contemporary Art, showcasing Norwegian conceptualism from the 1970s and 1980s. The 150th anniversary of the Norwegian parliament building, Stortinget, was celebrated with a small-scale exhibition at the National Museum – Architecture. A major retrospective of the architect Lars Backer, a trailblazer in Norwegian modernism, opened in April.

The summer season's highlight was undoubtedly the extensive "Japanomania in the North" exhibition, on display simultaneously at the National Gallery and the Museum of Decorative Arts and Design. This exhibition, produced in collaboration with the Ateneum in Helsinki and the National Gallery of Denmark in Copenhagen, explored Japanese influences on Nordic art and design from 1875 to 1918. At the National Museum – Architecture, the bicentennial of Norges Bank (the Norwegian central bank) was celebrated with a presentation of twenty buildings that were constructed for the bank between 1827 and 1986.

In the autumn, the museum participated in the Oslo Architecture Triennale with the concept "After Belonging: In Residence", which examined how local environments affect people in transit.

Ecology and sustainability were subjects of investigation in the exhibition "NORSK NATUR: Toril Johannesen and Tue Greenfort" at

the Museum of Contemporary Art, which was followed by a retrospective exhibition of Sidsel Paaske, a multifaceted artist whose career was finally brought into the spotlight.

At the tail end of the year, the National Gallery's exhibition "Under the Microscope: Gustave Courbet" presented a study in provenance on how the museum's research confirmed the authenticity of a disputed painting by the French master.

The total number of visitors to the various exhibition venues in Oslo amounted to 586,003, including visitors to Villa Stenersen and the Mellomstasjonen information centre, up by around 20% from the previous year.

2,318 guided tours were held in Oslo, a slight increase from 2015.

NATIONAL PROGRAMME

The museum's national programme is a core part of its mission. The programme comprises touring exhibitions, courses, and seminars. These events and activities are offered to a nation-wide network of museums, galleries, and schools (the latter in conjunction with the Cultural Rucksack programme).

Towards 2020 the museum's prioritized tasks will be to prepare for the relocation to the new National Museum complex in central Oslo, develop the contents of that museum, and boost the public's expectations and interest. With regard to the national programme this entails a change compared to previous activities, with a temporary reduction in the number of touring exhibitions and an increase in courses and seminars during this period.

In 2016 a total of fourteen exhibitions were sent on tour, and seven courses

were carried out in collaboration with the various networks. The school network attracted 32,072 visitors during 2016, while the network of museums and galleries attracted 34,263 visitors. The total number of visitors was 66,335, an anticipated decline of around 42.5% from 2015. The courses attracted approximately 175 professionals from the museum's national network.

INTERNATIONAL COLLABORATION

Several of the National Museum's exhibitions were developed in collaboration with international museums, to be shown both in Norway and abroad. An extensive international research effort underpinned "Japanomania in the North". The exhibition was shown in Helsinki in 2015, in Oslo in 2016, and will continue its run in Copenhagen in 2017.

The "Hanna Ryggen" exhibition, which was on display at the National Gallery in autumn 2015, was subsequently shown at Moderna Museet in Malmö, Sweden, in 2016.

In 2016 the National Museum also lent a significant number of works by Fritz Thaulow to a summer retrospective in Caen, France.

ACQUISITIONS OF ART

In accordance with the agreement between the foundation and the Ministry of Culture, the museum is responsible for managing the collections. An essential part of this responsibility is the acquisition and purchase of art.

In 2016, ninety-one works of art were purchased for a total cost of NOK 17,018,841. In comparison, the expenditure for 2015 amounted to NOK 6,918,973 in 2015. In addition to the ordinary acquisition budget, a work by Ilya Kabakov was purchased for NOK 6,378,800. This was achieved by using part of the museum's equity dedicated to acquiring art. The use of the equity reserve was agreed upon at a board meeting on 12 December

2016. In the museum's income and expenditure account, the purchase is included under the item "acquisitions for the collections in 2016".

Remittances to the Relief Fund for Visual Artists (BKH) in 2016 totalled NOK 184,444.

The following members served on the acquisition committee in 2016: museum director Audun Eckhoff, chair; Andrea Kroksnes and Sabrina van der Ley (contemporary art); Nils Ohlsen and Vibeke Waallann Hansen (older and modern art); Nina Berre (architecture); Widar Halén (design and decorative arts); and Kari Skytt Andersen (conservation).

The board would like to express its gratitude for the 117 works of art that were donated to the museum in 2016, including the second instalment of a significant donation from the Swiss art collector Heinrich E. Schmid of major paintings by Per Kirkeby. The artists Ilya Kabakov and Fredrik Værsløv also donated some of their own works to the museum.

LOANS

The National Museum manages the museum's collections and has a particular responsibility to present Norwegian culture at home and abroad. Important measures in this context are short-term loans to museums and long-term loans to public buildings in Norway and elsewhere.

From March 2016, the National Museum imposed restrictions on its lending practices in order to use more of much-needed personnel resources to help prepare for the museum's relocation to its new site. The measure did lead to a slight decrease in the number of loan applications as well as a minor reduction in the number of works sent on loan, compared with 2015. The number of borrowers has nonetheless increased.

During 2016 the museum received a total of 75 loan applications from Norway and abroad, compared with 86 in 2015. 42 applicants received a

positive response, compared with 31 in 2015. It is particularly the number of foreign borrowers that has increased, up from 15 in 2015 to 23 in 2016.

A total of 184 works went on loan during 2016, slightly down from 2015, when 205 works were sent on loan. A further 40 works have been sent on long-term loan to other museums and institutions.

COLLECTION MANAGEMENT AND CONSERVATION WORK

Collection management includes activities and measures to ensure that the museum's collections are preserved, documented, and made available to the general public, also in a digital format. The National Museum's collection, which currently totals 397,373 works, has been undergoing an audit since 2008. The main purpose of this audit is to make the collections digitally available both to the public and to scholars, as well as to prepare the works for the museum's upcoming relocation. At the end of 2016, information about 36,064 works had been posted on the museum's website (<http://nasjonalmuseet.no>) and on the DigitaltMuseum website (<http://digitaltmuseum.no>).

Conservation work is another key priority. The range of this work is related to the museum's exhibition, lending, and acquisition activities, but also to its forthcoming relocation and to the mounting of new exhibitions. This requires among other things extensive conservation measures in advance. From 2017 a new conservation project will be launched in order to conserve and restore objects that are designated to be displayed at the opening of the new National Museum.

THE RELOCATION PROGRAMME

The museum's Relocation Programme aims at facilitating the smooth progress and coordination of all the activities that must be carried out in order to ensure the successful opening of the new museum complex.

There has been a good deal of activity, particularly in connection to the Permanent Exhibition Project and the Building and Equipment Project, involving a wide range of staff members. There has also been extensive and increasing activity in several other projects, as well as in the task of coordinating and following up the various projects from the Relocation Programme Office. The programme has focused on identifying and creating a common understanding of areas of responsibility, processes, activities, deliveries, milestones, requirements, risks, and contracts. A lot of time and effort has been invested in ensuring progress in the individual projects in order to secure an overview of resource needs and resource availability. The conservation project was concluded according to plan at the end of 2016 and freed-up resources transferred to the new conservation and restoration project that commenced at the beginning of 2017.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Research and development at the National Museum is mainly related to the museum's own exhibitions and collections. Research is primarily carried out within the fields of art, architecture, design, education, and conservation. Research and development projects are also initiated within several of the museum's other fields of expertise, and the findings are disseminated through channels such as exhibition catalogues, published articles, and conference papers. Such activities are continually registered in the research database CRISTin (Current Research Information System in Norway). The museum also participates in joint research projects with other institutions, such as the University of Oslo and the Munch Museum.

Major research-based exhibitions and projects in 2016 included the following:

- “Japanomania in the North”, a coproduction between the National Museum, the Ateneum in Helsinki, and the National Gallery of Denmark in Copenhagen.

- “Under the Microscope: Gustave Courbet”, based on interdisciplinary research at the National Museum.
- “Silent Revolt: Norwegian Process Art and Conceptual Art in the 1970s and 80s”, which shed light on important trends in a largely overlooked era from recent history.
- “Architecture Museums and Digital Design Media, and VisiTracker”, part of the interdisciplinary research project Cultural Heritage Mediascapes in collaboration with the University of Oslo. The project is fully funded by the Research Council of Norway.
- “Munch’s Frames”, a collaboration with the Munch Museum.
- “Hermann Schirmer and Yngre Arkitekters Forening: A Culture of Architecture in Fin-de-siècle Kristiania”, a PhD project that is slated for completion in 2017.
- “A Study and Presentation of Dripping Paint in CoBrA Art from the 1950s to the 1970s”, with funding from the Stiftelsen UNI foundation. This funding also triggered funds from the Ministry of Culture.
- The digitized collection, which is one of the museum’s major development projects for the National Museum in 2016. The project was supported by Arts Council Norway.
- The National Museum received NOK 20 million from the Savings Bank Foundation DNB to finance digital development projects (Digilab).

In order to support the museum’s research and development, substantial investments go to maintaining and developing the museum’s research library and documentation archive. The library and archive are accessible to the public.

EDUCATION

Throughout the year the museum has developed a public outreach strategy to bolster its efforts to obtain more knowledge about existing and

new audiences, as well as to make our collections accessible to a more diverse audience. Continued efforts are being made to implement the digital audience-observation tool VisiTracker in collaboration with the University of Oslo.

Many of the museum’s educators have been engaged in developing the new permanent exhibition to be set up at the new museum complex. Two projects concerning universal design and accessibility have been launched, and the use of service design will provide them with an analogous and digital overview of the visitor’s movements throughout the new museum.

The online collection is under continuous development and provides the public with free access to high-resolution images from the collection. Online accessibility is crucial if we are to achieve our goal of being a museum for the entire nation.

A number of education events were organized throughout 2016. Many of these were tailor-made to specific groups in order to widen the museum’s appeal and uphold the social responsibility we have been dealt.

COMMUNICATION

The museum’s digital information activities have continued throughout 2016. The museum’s website (nasjonalmuseet.no) and its online collection have received around 680,000 visits, which is a significant increase. The presentation of the National Museum’s online collection is also in continuous development. More than 36,000 objects have been presented to date, in addition to several hundred scholarly texts related to the collection’s highlights, in Norwegian and English. The presentation also includes an overview of acquisitions, previous exhibitions, and the map location of relevant objects.

The museum’s social media presence is strongest on Facebook, with over 45,000 followers, up by 33% from the

previous year. There has also been a solid increase on Facebook as regards replies and audience involvement, and the museum is therefore creating more events on this platform. By the end of 2016, the museum’s Instagram followers had doubled to no less than 23,618. A number of successful Instagram Stories had also been made, attracting up to 2,000 viewers. Twitter increased by 7.5%.

Communication activities regarding the work for the new museum began in earnest in 2016, informing the public about the preparations for the move as well as the contents of the new museum. In autumn 2016, the museum launched the events programme at the Mellomstasjonen information centre, aimed to create a buzz about the new museum.

2016 has been an eventful media year. The new museum received markedly more attention and raised increasing expectations. Negative attention included criticism levelled at the museum’s more restrictive loan policy, the closing of the Museum of Decorative Arts and Design, and the decline in the number of exhibitions. Conversely, the museum was praised for its work on the new museum and for exhibitions such as “Silent Revolt”, “Japanomania”, and “On the Verge: Sidsel Paaske”.

FRIENDS OF THE NATIONAL MUSEUM

The Friends of the National Museum programme, launched in autumn 2014, had a total of 2,317 members by the end of 2016, up by 67% compared with 2015.

The benefit program is being developed continuously. A new feature in 2016 was free admittance for two at the Louisiana Museum of Modern Art outside of Copenhagen. The events programme for 2016 included sixteen events, a day-long excursion, and a trip to Brussels and Bruges.

The museum’s original friends associations were affiliated with individual exhibition venues in Oslo.

The Friends of the National Gallery has roots that extend as far back as to 1917, and the Friends of the Museum of Decorative Arts and Design to 1919. Throughout the years, both associations have made important contributions by acquiring and donating works of art. The Friends of the Museum of Architecture was founded in 1994. At the end of the year, these three friends associations had a total of around 900 members.

2020

In spring 2015 the National Museum launched 2020, a forum for art lovers under forty. 2020 offers art experiences to young people who want to learn more about contemporary art and at the same time help establish a fund for developing the National Museum’s collection of contemporary art.

At the end of 2016 the art forum had thirty-one members, up by 29% from its founding year. 2016 also witnessed the forum’s first purchase of a work of art, *Reversible and Changeable Phases of Movements 5* by Dóra Maurer. The purchase was funded by member donations, a grant from the contemporary arts foundation Oberstløytnant Danielsens Fond for Samtidskunst, and the Ministry of Culture’s gift reinforcement.

Ten events were held for 2020 members during 2016.

SPONSORS AND PARTNERS

The board would like to thank the museum’s sponsors Lexus, NEC, Explorius, and Interflora for their cooperation throughout the year.

The board thanks Arts Council Norway for supporting the interdisciplinary collection management projects “Principal Components” and “Norwegian Museum Vocabulary”.

We thank the Ministry of Foreign Affairs for its extensive support of the international “Snøhetta” exhibition. The ministry has also provided support for the international exhibitions

“Forms of Freedom: Nairobi” and “The Venice Biennale”. The Fritt Ord Foundation provided financial support for the National Museum’s “Silent Revolt” and “Sidsel Paaske” exhibitions, which were shown at the Museum of Contemporary Art. The Scheibler Foundation financed in full the publication that followed the “Ekstrøm Extreme” exhibition at the Museum of Decorative Arts and Design.

The Research Council of Norway is financing the entire research project “Cultural Heritage Mediascapes: Innovation in Knowledge and Mediation Practices”. Both the Uni Foundation and Henie Onstad Kunstsenter contributed to the research project “Dripping Painting”. Norges Bank supported the exhibition “The Bicentenary Coin” that was shown at the Museum of Contemporary Art. Statsbygg and the Friends of the Museum of Architecture contributed by respectively financing interior decoration for and supporting a pilot project at Villa Stenersen.

As in previous years, we would like to express our gratitude to the DNB Savings Bank Foundation for its generous contributions to the museum via its extensive cooperation on long-term loans of works of art. This entails that the foundation purchases art that interests the museum but has an asking price far above what the museum is capable of meeting with its acquisition budget. The works are subsequently sent to the museum on long-term loan, in principle with an infinite time frame. In 2016 the DNB Savings Bank Foundation acquired art for around NOK 76 million within the terms of this cooperation. Since these works are not owned by the museum, this contribution does not appear in the museum’s accounts. The board would nonetheless like to highlight the significant contribution this private foundation makes to the National Museum’s core activities of acquiring and presenting art. The board would also like to thank the foundation for its substantial financial support of the museum’s Digilab project under the

auspices of the Relocation Programme. In addition to the above, 117 works of art were donated to the museum in 2016.

STAFF AND THE WORKPLACE ENVIRONMENT

In October 2016 the museum carried out an internal employee survey. The results are being reviewed by staff members, leaders, health and safety representatives, and employee representatives, to be followed up by each department. The working environment committee held five meetings in 2016. The National Museum promotes workplace inclusion through the IA agreement, and it has an agreement with Synergi Helse to run its occupational health service. Sick leave in 2016 totalled 4.7%, down by 0.8 percentage points from 2015. Long-term sick leave was high during the first quarter, while sick leave in the third quarter was at an all-time low.

At the end of 2016, the National Museum had 166 permanent employees, 6 people on long-term temporary contracts, and 25 temporary employees. This corresponds to 179.88 work years, up by 13.71 work years from 2015.

As regards gender distribution, 69.5% of the employees are women and 30.5% are men. Of the top-level management, five are women and four are men, while the section heads include five women and five men.

The average salary for permanent employees, including middle managers, was NOK 515,071 for women and NOK 558,464 for men. Discounting employees in managerial positions, the average salary was NOK 506,576 for women and 533,985 for men.

The National Museum has laid down gender equality in its policy. Job advertisements include the following text: “The National Museum values diversity and encourages qualified candidates to apply regardless of age, gender, cultural, and ethnic background.”

No serious workplace injuries or accidents occurred or were reported during 2016.

THE BOARD

The board held seven ordinary meetings in 2016 and three extraordinary meetings.

Until 31 December 2016 the board consisted of the following seven members, of whom five were women and two were men: Svein Aaser (chair), Mette Gundersen, and Helene Jebsen Anker, all appointed by the Ministry of Culture; Erik Jondell (deputy chair), appointed by the Museum of Decorative Arts and Design Foundation; Kerstin Barup, appointed by the Architecture Museum Foundation; and Nina Frang Høyum and Randi Godø, elected as employee representatives.

The board would like to express its deep gratitude to the museum’s employees for their work throughout 2016. The board’s term expired 31 December 2016, and a new board was appointed at the turn of the year.

FINANCIAL MATTERS

Total equity as of 31 December 2016 amounts to NOK 55.4 mill., down by NOK 11.7 mill. from 31 December 2015.

Some of the foundation’s key financial figures are presented below:

- The fixed allocation for the purchase of art on 31 December 2016 was NOK 8.6 mill.
- Other equity on 31 December 2016 was NOK 46.8 mill.
- Operating income in 2016 amounted to NOK 320.0 mill., compared with NOK 306.8 mill. in 2015.
- Self-generated income amounted to NOK 28.1 mill., compared with NOK 20.5 mill. in 2015.
- Gifts and donations amounted to NOK 1.8 mill., compared with NOK 1.4 mill. in 2015.
- Sponsorship income amounted to

NOK 0.4 mill., compared with NOK 0.0 mill. in 2015.

- Operating costs in 2016 amounted to NOK 332.6 mill., compared with NOK 326.4 mill. in 2015, and operating loss amounted to NOK 12.7 mill. in 2016, compared with NOK 19.6 mill. in 2015.
- Loss after financial items amounted to NOK 11.7 mill. in 2016, compared with a loss in 2015 of NOK 18.1 mill.
- Liquidity in 2016 has been good. Bank deposits and cash reserves at the end of 2016 amounted to NOK 74.7 mill.
- In 2016, investments were capitalized for a total of NOK 3.2 mill.

The accounts are drawn up on the assumption of continued operation, and it is confirmed that there is a basis for such continued operation.

COVERING THE YEAR’S LOSS

The board proposes that the year’s loss of NOK 11,685,048 be covered by transferring funds from other equity.

OTHER MATTERS

The foundation is not involved in any activities that entail pollution of the external environment. The foundation source separates its waste.

A SELECTION OF PURCHASED WORKS

A SELECTION OF PURCHASED WORKS

OLD MASTERS AND MODERN ART

François-Auguste Biard

The painting was probably executed in 1839 during the La Recherche Expedition, named after the expedition's primary ship. The expedition, which was led by the French naval surgeon Paul Gaimard, sailed in 1838–1840 to the Faroe Islands, Iceland, Northern Norway, and Svalbard. Today it is viewed as one of the first major international collaborations in scientific exploration, with both French and Nordic researchers on board.

The painting by the French genre painter François-Auguste Biard is equal parts historical documentation and work of art. The picture, clearly inspired by Romantic landscape paintings, reveals the era's lack of experience with depicting ice formations. Biard's wandering life as an artist led him to places as far away as Africa and South America. Some of his pictures, which are represented in a number of museums throughout the world, inspired Jules Verne to write his novel *Journey to the Centre of the Earth* from 1864.

Frank Stella

Frank Stella has explored various forms of abstraction ever since the late 1950s. His famous stripe paintings and shaped canvases caused quite a stir in the early 1960s and heralded a new era in American contemporary art, which at the time was dominated by abstract expressionism. Gradually, and consequentially, Stella became more of a chromatically vibrant maximalist. His prints tended towards a brighter and more colourful style, and he used colours that were haphazardly organized in a system of simple, geometric forms, such as in his 1973 lithography *Fortin de las Flores*,

whose title refers to a city in Mexico. The lithography's multi-coloured structure shows both schematic repetition and individual variation, mechanical precision and handcraft, flatness and three-dimensionality. The work has been included in the National Museum's "Great Graphic Boom" exhibition.

ARCHITECTURE

Hjørdis Grøntoft

Hjørdis Grøntoft was one of the first female architects in Norway. She studied in England, as did several other of Schirmer's students, and made this drawing after a cast of a Norwegian stave church portal in the South Kensington Museum (now the Victoria and Albert Museum) in London in late autumn 1898.

Arne Korsmo

In 2016 the museum greatly expanded its Arne Korsmo archive. This interior perspective shows the garden room in Villa Stenersen, completed in 1939. The watercolour is important to research on Korsmo in general, and above all to the work on converting Villa Stenersen back to its original interior.

CONTEMPORARY ART

Ilya Kabakov

The acquisition of *Cake, Morning, Spring... #1* (1989) was a rare opportunity to obtain a material-based painting made at the same time as Kabakov's spatial installation *The Garbage Man (The Man Who Never Threw Anything Away)* (1989), which has already found a permanent home at the Museum of Contemporary Art. Both works address the so-called *kommunalkas*, or "communal apartments", that were endemic to

Soviet life. *Cake, Morning, Spring... #1* tells the story of a failed painter who lives in such an apartment, packed to the rafters with self-created works that would otherwise never be displayed. In Russian, the words scrawled out in the painting's table mean e.g. "cake", "evening", "bucket", "milk", and "on foot", words that allude thematically to everyday life. The painting lays bare the dilemma facing the fictive painter in Kabakov's installation, namely that the oppressive bureaucracy and the suffocating confines of the communal apartments are causing his art to suffer.

Fredrik Vørslev

Vørslev has won international acclaim for his keen, intelligent, and highly contemporary approach to painting. In his works he critically examines the modern-day possibilities and relevance of painting as a medium. Vørslev navigates deftly between various traditions of painting and demonstrates how the medium has the potential to convey a forceful, personal style, even as it remains a down-to-earth, prosaic venue for painted signs on a surface. Both time itself and external factors become active participants in the act of painting. In this depiction of a sunset, which stretches across an entire wall, Vørslev makes you feel as though you are in the middle of Edvard Munch's *Scream*. The artist manages here to pull off a delicate balancing act between sunset kitsch and Munch, Mark Rothko, and Barnett Newman. The paintings were made with the type of lining equipment that is normally used for marking road surfaces and sports fields. The limited opportunity to make bold, expressive strokes afforded by such a process is nonetheless undermined by the striking variation and sensitivity on

display in the painted lines and the canvas grooves.

Inghild Karlsen

Inghild Karlsen's oeuvre is uncommonly wide-ranging in regard to her chosen media and formats, but it was with scarecrows made of matted wool that she achieved her breakthrough in 1979. Another major work that uses wool is *Earth Balloon*, originally commissioned for an exhibition in 1988 at Bergen Kunstforening, where the spectacular 3.6-metre-tall breathing balloon loomed large inside a square room. With its scorched-brown hues and ragged surface, *Earth Balloon* evokes a post-Armageddon planet, though this perception is instantly transformed as soon as one touches the soft body of wool.

Aurora Passero

The Oslo-based artist Aurora Passero (b. 1984) completed her master's degree at the Oslo National Academy of the Arts in 2011, the same year she was awarded the Autumn Exhibition Prize for her work *Fan Their Hearts, Inflamm Them More* (2010). Passero has continued to explore textile as an artistic material throughout her career, even as she has also experimented with painterly and sculptural effects. Her output is otherwise noted for a series of large-scale installations where Passero, with her self-assured sense of form, has developed a solid visual signature. The hybridity of her works places them in a dialogue with diverse artistic traditions, such as various movements within nonfigurative painting, minimalistic sculpture, arte povera, classical installation art, and newer, more digitally oriented art forms. Covering an entire wall, *Victorian in Attitude* resembles a nylon shawl dyed batik-style in grey and orange. The work is adorned with long fringes at both ends, something that brings old Eastern European shawls faintly to mind. The title alludes to a sort of antiquated femininity, something reticent but also protective – and with a dash of passion.

DESIGN AND DECORATIVE ARTS

Heinrich Lorentzen Bech

Heinrich Lorentzen Bech (ca. 1718–1776) is regarded as the foremost master of Norwegian rococo small-scale sculpture and interior decoration/furniture. He outfitted Immanuel Church in Halden and Kongsberg Church with wood-carving decorations and made wooden moulds used to manufacture ovens at the ironworks in Moss, Eidsfoss, Odalen, and Bærum. As he rarely signed his works, they are usually attributed to him on the basis of style. This cupboard shows off his typically lively and plastic style, which bears comparison with the finest furniture makers in Europe.

Marianne Brandt

The Bauhaus legend Marianne Brandt (1893–1983) was one of the first women to work as an industrial designer. She was married to the Norwegian painter Erik Brandt and spent some time in Norway. She was affiliated with the Bauhaus school from 1923 to 1929, before moving to Berlin. Her employers there included the Ruppel metalwork factory in Gotha, where this "minibar" was created. The spherical container with glasses and decanter evinces the rational, simplified style so typical of the German avant-garde at the time.

